

Nederlandse Belangenvereniging
Draadloze A/V Verbindingen
Programme Making & Special Events

Programme Making & Special Events
Postbus 85391
3508 AJ Utrecht
tel: 030-6382250
e-mail: info@pmse.nl
internet: www.pmse.nl

Per internet via www.internetconsultatie.nl

Aan: de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat;
Hare Excellentie mr. drs. M.C.G. Keijzer

Utrecht, 13 januari 2020

**Betreft: Reactie van de belangenvereniging PMSE (Programme Making & Special Events)
op de voorgenomen veiling van de vergunningen voor het gebruik van de 700, 1400 en
2100 MHz-frequenties**

Excellentie,

Naar aanleiding van de via internetconsultatie geboden mogelijkheden te reageren, bieden wij u hierbij onze reactie aan.

Hoogachtend,

Mr B.W. Westermann
Voorzitter vereniging PMSE

Inhoud

Onze reactie op de voorgenomen veiling van de vergunningen voor het gebruik van de 700, 1400 en 2100 MHz-frequenties	2
Toelichting: De Belangenvereniging PMSE	5
Toelichting: Wat is er aan de hand?	5
Toelichting: Wat willen we?.....	5
Toelichting: Van incidentele acties naar langdurig beleid	6
Toelichting: Specifieke zaken voor besluitvormers	6

Onze reactie op de voorgenomen veiling van de vergunningen voor het gebruik van de 700, 1400 en 2100 MHz-frequenties

De belangenvereniging PMSE wil vanuit haar functie als vertegenwoordiger van tal van gebruikers van draadloze apparatuur, leveranciers hiervan en daardoor (groot)gebruiker van frequenties, reageren op de voortschrijdende ontwikkelingen in de 5G-frequentiebanden en dan met name gericht op de beperkende gevolgen en de schade die onze sector ondervindt in het 700MHz spectrum.

Wij vertegenwoordigen daarmee nadrukkelijk een doelgroep die door de voorgenomen veiling en bijbehorende regeling en bijlage(n) wordt geraakt.

De PMSE sector is dagelijks in de weer met draadloze techniek. Draadloze toepassingen zijn van cruciaal belang voor de bedrijfsvoering van tal van ondernemingen. Zeer veel gebruikers uit de cultuur, theaterwereld, muziekwereld en omroepwereld zijn naast duizenden amateurgebruikers aangewezen op deze technieken. Draadloze toepassingen zijn ook van cruciaal belang voor de nationale nieuwsvoorziening.

De vraag naar draadloze microfoons, in-ear monitors, camera's en andere toepassingen stijgt jaarlijks. Sommige optredens en verslaggevingen zijn onmogelijk zonder draadloze techniek en voldoende beschikbaar spectrum. Evenementen waar Nederland trots op is, zich hard voor maakt en wereldwijd om bewonderd wordt of gaat worden, kunnen alleen mogelijk blijven bij voldoende spectrum. Denk aan het werken op hotspots zoals het Mediapark, de vele cultuurtempels rond het Leidscheplein, festivals als Lowlands en Pinkpop, grote evenementen zoals het Songfestival in Rotterdam, buitensport, marathon, wielrennen, Formule 1, de vieringen op Koningsdag, enzovoort. Maar er zijn ook heel veel relatief kleine gebruikers, bijvoorbeeld in de kerk, in fitnesszalen en op scholen.

Internationaal wordt dit geheel omschreven als Program Making and Special Events (PMSE).

Op 18 nov 2015 is de kamer geïnformeerd over de werkzaamheden in de toekomstige 5G band door de PMSE-sector ([kamerstuk 24095 nr 394](#)). Hierin is afgesproken dat er nieuwe frequenties gezocht moeten worden voor de PMSE-sector, hetzij in de UHF-omroepband zelf, hetzij in andere frequentiebanden. Hierbij zullen ook de al langer lopende internationale initiatieven op dit terrein worden betrokken. Tot op heden zijn

er geen duurzame, internationaal geharmoniseerde alternatieven aangeboden aan de PMSE-sector.

Waarom reageren we nu ?”

Er werd door toenmalig minister Kamp aangekondigd dat alvorens de 700 MHz band beschikbaar kon komen, er naar alternatieven gezocht moest worden voor de huidige mede-gebruikers van de 700 MHz band, de PMSE-sector. De minister vond het belangrijk dat de sector, die de verslaglegging van onder meer alle televisieprogramma's en grote evenementen op locatie mogelijk maakt, over adequate frequentieruimte kan blijven beschikken voor het uitoefenen van haar werkzaamheden.

In de afgelopen jaren heeft onze vereniging, samen met leveranciers en gebruikers samengewerkt en de markt intensief verkend. Gewerkt is o.a. aan:

- 1) Het verscherpen van het inzicht, op welke onderdelen onze branche schade zal leiden.
 - a. De eigenaren van de apparatuur zullen primair kosten moeten maken voor vervangende apparatuur en als gevolg hiervan kosten maken voor onderzoek, aankoop, transport, montage, testen en gebruik van nieuwe apparatuur. Een financiële compensatieregeling voor belanghebbende om de kosten die gemaakt worden om de 700MHz schoon te maken voor 5G is het minste wat de overheid kan doen.
 - b. Compensatie dient te worden aangeboden, in spectrum of medegebruik van frequentieruimte.
- 2) Het beschikbaar houden van adequate frequentieruimte, die de sector nodig heeft voor het uitoefenen van haar werkzaamheden.

Eerder gemaakte afspraken met de sector in internationale onderhandelingen moeten zoveel mogelijk worden na gekomen en bewaakt. De PMSE-sector loopt nog steeds een risico dat er in de nabije toekomst geen bruikbaar alternatief komt.

Risicogebieden zijn onder andere:

- a. De vaste en tijdelijke hotspots in Nederland (denk aan Mediapark Hilversum, Randstad, festivalterreinen, theater- en evenementen locaties etc.);
 - b. De grensgebieden met naburige landen;
 - c. Evenemententerreinen in de breedste zin van het woord.
- 3) De ontwikkeling en versterking van gedachtengoed: de zekerheid dat een overheid voorspelbaar handelt en zo investeringszekerheid moet bieden aan ondernemers met betrekking tot beschikbare frequentieruimte. Wij vinden dat de overheid zich aan deze belofte moet houden en voor onze sector moet zorgen voor internationaal geharmoniseerde bruikbare en duurzame alternatieven. Wij willen de garantie dat tot 2030 zekerheid geboden wordt aan PMSE in de 470-694 MHz-band, zodat een nieuwe cyclus van investeringen mogelijk blijft.

Uw woorden en de zoektocht

In de Nota Mobiele Communicatie is aangegeven dat voorafgaand aan de consultatie van de veilingregeling van de multi-bandveiling van de 700, 1400 en 2100 MHz-banden duidelijkheid zal worden gegeven over het alternatief voor de PMSE-sector. De afgelopen periode is gezocht naar een oplossing die recht doet aan de uitrol van 5G enerzijds en het beschermen van de PMSE-sector anderzijds.

Wij moeten helaas concluderen dat specifiek de 700 Mhz band-veiling grote schade aan onze sector zal toebrengen en nu al toebrengt door het vrijmaken van de band van huidige gebruikers en het scheppen van de voorwaarden om mobiel gebruik mogelijk te maken. De toegezegde en eigenlijk verwachte oplossingen zijn er niet, niet voldoende of kwalitatief en financieel niet aanvaardbaar.

Een nuance

Ter verduidelijking: We zijn niet tegen de ontwikkeling en het gebruik van 5G en ook niet tegen Mobiele Telecom. Wel stellen wij vast dat elke keer onze PMSE-sector wordt getroffen en er geen alternatieven aangeboden worden.

Wij hopen en verwachten dat u serieus omgaat met onze sector, en danken u bij voorbaat voor uw bereidheid om samen tot oplossingen te komen.

Toelichting: De Belangenvereniging PMSE

Onze vereniging behartigt de belangen van gebruikers van de Program Making & Special Event ("PMSE") sector. De PMSE-sector biedt in Nederland werk aan tienduizenden mensen en produceert dagelijks honderden televisieprogramma's, theatervoorstellingen, radio-uitzendingen en special events (evenementen).

De vereniging PMSE (*1) constateert dat met het nu voorgelegde beleidsvoornemen in de hand duidelijk blijft dat structurele en bruikbare alternatieven ontbreken. Het betreft daarbij gebruik van o.a. microfoons, voor de vele sociale en economische activiteiten waar PMSE-apparatuur gebruikt wordt. De gevaren richten zich daarmee op vele doelgroepen, waaronder (niet limitatief):

- theater en musicalproducties
- televisieproducties
- filmproducties
- festivals en muziekpodia
- de nieuwsgaring in het algemeen en zeker in geval van calamiteiten
- de verslaggeving van bijzondere evenementen als verkiezingen, Elfstedentochten, Koningsdag et cetera.

PMSE is ook lid van de internationale belangen vereniging APWPT (*2). Daar wordt nadrukkelijk gesignaleerd dat ook op internationaal gebied de bedreiging richting onze sector groot is.

Toelichting: Wat is er aan de hand?

Nieuwe technieken zien enorme potentie in diverse nieuwe mobiele toepassingen waarvoor wel meer frequentiespectrum nodig is. Maar frequentiespectrum is schaars en niet "oprekbaar". Een zeer groot deel van de huidige beschikbare frequentieruimte voor PMSE-toepassingen moet worden ingeleverd om andere (voornamelijk mobiele-telefoon-toepassingen) ruimte te geven. Als alle plannen doorgaan verliest de PMSE-sector meer dan 50% van de momenteel beschikbare frequentieruimte. Hierdoor wordt het gebruik van draadloze microfoons, intercoms, reportagezenders et cetera in de komende jaren mogelijk ernstig beperkt.

Toelichting: Wat willen we?

De vereniging PMSE streeft ernaar frequentieruimte van voldoende kwantiteit en kwaliteit veilig te stellen, om theater-, omroep, film- en special events-producties ook in de nabije toekomst te kunnen blijven realiseren. De vereniging PMSE is van mening dat daarvoor een nieuwe, breed gedragen samenwerking van alle belanghebbenden die zich richting de Nederlandse en internationale overheden inzetten, noodzakelijk is.

Wij verwachten van de overheid een alomvattend beleid en een aanpak die rekening houdt met de essentiële rol van PMSE en die het mogelijk maakt gebruik te kunnen blijven maken van kwalitatief hoogwaardige productiemiddelen.

Uiteraard begrijpen we dat we met andere toepassingen en technologieën te maken hebben, waarbij onze stelling is dat we naast elkaar moeten kunnen bestaan en ons werk moeten kunnen doen. Dus zowel de oplossingen voor breedband mobiel gebruik als de PMSE-sector moet in de toekomstvisie worden beschreven.

De PMSE-sector heeft al enige keren door verandering van spectrum hoge kosten ondervonden: spectrumwijzigingen leidden tot het onbruikbaar worden van apparatuur waardoor investeren in nieuwe apparatuur noodzakelijk werd. Het is van essentieel belang dat de PMSE-sector niet verder financieel wordt verzwakt door het aanstaande verlies van de 700 MHz-band. De PMSE-sector verwacht dan ook een goede compensatie en overgangsregelingen bij het intreden van andere technieken in de 700MHz.

Om tegemoet te komen aan het nieuwe frequentieverlies van de PMSE-sector zullen nieuwe kwalitatief en kwantitatief vergelijkbare frequenties moeten worden gevonden, hetzij in de UHF-omroepband zelf hetzij in andere frequentiebanden.

Verscheidene leiders van de omroepen en facilitaire bedrijven, alsook vertegenwoordigers van theater- en evenementenmakers, en ook de beroepsorganisaties, roepen de beleidsmakers op om een heldere strategie voor Europese audiovisuele faciliteiten te ontwikkelen en onze productiemiddelen te behouden, nu en in de toekomst. Het beleid van de toewijzing van zendfrequenties is een van de hoekstenen van productie (PMSE) en distributie (via DVB-T) van programmacontent.

Toelichting: Van incidentele acties naar langdurig beleid

De behoefte van 250 MHz voor grotere evenementen is niet incidenteel maar juist langdurig. Willen we nationaal en internationaal mee blijven komen, dan moet nationaal én internationaal goed meerjarig beleid worden ontwikkeld. Dan wordt het voor fabrikanten mogelijk apparatuur voor de toegewezen frequenties te ontwikkelen. Met de genoemde wijziging die reeds per 2020 in zou gaan loopt de sector dan ook nadrukkelijk ernstig gevaar.

De PMSE-sector probeert te innoveren maar heeft momenteel nog geen idee in welke frequenties geïnvesteerd kan worden (ECO FM51) (*3); dit wordt mede bepaald door Europese richtlijnen. We hebben behoefte aan een gericht en specifiek beleid t.a.v. PMSE en de audiovisuele sector, ter bevordering van gerichte innovatie en benodigde investeringen in Europa.

In overleg met de PMSE-sector moeten plannen ontwikkeld worden om het frequentieverlies dat ontstaat door het wegvallen van de 700 MHz band (en al eerder ontstond door het wegvallen van de 800 MHz-band) structureel voor de sector op te lossen. Daarbij moet, zoals ook u aangeeft, aangesloten worden bij lopende internationale initiatieven en onderzoeken. We hebben de stem van de Nederlandse overheid bij dit Europese en feitelijk wereldwijde vraagstuk nadrukkelijk nodig.

Toelichting: Specifieke zaken voor besluitvormers

Wij roepen besluitvormers daarom op om hun uiterste best te doen voor:

1. De verankering en ondersteuning van het recht op toegang tot strategische middelen, zoals frequenties en andere diensten ten behoeve van de sectoren cultuur en creativiteit.

(*4)

Plaats de sectoren cultuur en creativiteit in het hart van de doelstellingen voor de strategie van een interne digitale markt

2. Stimuleer en ondersteun ontwikkeling van nieuwe technieken. Maak beleid zichtbaar voor werkgevers, werknemers en het algemene publiek en stimuleer verdere vernieuwing, zodat de ontwikkeling gestuurd wordt op basis van goede kwaliteit, kwantiteit en diversiteit van inhoud.

3. Houd aandacht voor businessmodellen, investeringen en financiering, om te zorgen voor een duurzaam niveau van participatie en bedrijfsinvesteringen in zowel productie, infrastructuur als innovatie gericht op het behoud van toepassingen in onze sector. Houd bij verschuivingen in de beschikbaarheid van strategische middelen, zoals de beschikbaarheid van frequentieruimte, aan de hand van studie aandacht voor de impact van bepaalde beslissingen o.a. richting functionaliteit, groei en werkgelegenheid.

4. Houd rekening met het toegankelijk houden van vrije media en faciliteer ook de frequenties die nodig zijn om in geval van een calamiteit de bevolking deugdelijk te kunnen informeren. De zogenaamde "lineaire TV " speelt een belangrijke rol bij de productie en verspreiding van audiovisuele inhoud. Vrije uitzending zorgt ervoor dat EU-burgers toegang hebben tot een universele, kwalitatieve dienst die een centrale rol speelt in het bevorderen van de culturele diversiteit in de audiovisuele sector. Dit geldt ook voor het maken van deze programma's door de PMSE-sector

5. Werkgevers en werknemers in de PMSE-sector vinden dat beleidsvoerders moeten gaan denken over een echt Europees beleid waarin de aspecten persvrijheid, cultuur en creativiteit in de audiovisuele sector worden meegenomen in een visie op deze kwestie van steeds afnemende frequenties voor o.a. draadloze microfoons.

6. En tenslotte: laat u niet misleiden door teveel vragende breedband-telecom-ontwikkelaars. In de huidige berekeningen van traffic-demand en beschikbare frequenties is over het algemeen een te grote vraag beschreven. Het toenemen van datagebruik wil niet automatisch zeggen dat meer frequenties nodig zijn. *5

Links:

*1 PMSE.nl

<http://www.pmse.nl/over-pmse>

<http://www.pmse.nl/leden>

*2 APWPT:

www.apwpt.org

* 3 Status of current and potential future bands for audio PMSE

([http://www.cept.org/Documents/fm-51/24391/FM51\(15\)154-Annex2_Status-of-current-and-potential-future-bands-for-audio-PMSE-\(for-revision-of-Rec-25-10\)](http://www.cept.org/Documents/fm-51/24391/FM51(15)154-Annex2_Status-of-current-and-potential-future-bands-for-audio-PMSE-(for-revision-of-Rec-25-10)))

* 4 UK's key cultural and social events put at risk by Ofcom decision to hand more radio spectrum to Mobile Network Operators

<http://www.beirg.co.uk/2014/11/press-release-uks-key-cultural-and.html>

* 5 LS Telecom onderzoek: MOBILE SPECTRUM REQUIREMENT ESTIMATES: GETTING THE INPUTS RIGHT

http://www.lstelcom.com/fileadmin/content/marketing/Press_releases/IMT_Spectrum_Requirements_Final_Report_v107.pdf